

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Contra Malignvm Io||hannis Eccii Ivdici-||vm, Svper
Aliqvot || Articvlis, A Fra||tribvs Qvibvs||dam Ei
Svppo-||sitis, Mar||tini Lv-||theri || Defen||sio**

Luther, Martin

[Leipzig], [1519]

VD16 L 4252

Secvndvs Articvlvs. Papam negavit vicarium Christi. Petrum negavit principem Apostolorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32690

gemo, nos dignos non esse videre legitimum concilium. Vt taceam, quod ipsa fraternalis latinitas, a tropo meæ locutionis abhorrens, satis indicat, inuidiæ commentum esse. Sed Eccius: si boni viri voluisset officio fungi: fratres compescere debuit, aut fratrum Mercurios & sententiam meam (quam utique nouerat ostendere. Nunc vero, vt ostendat se gaudere alienis malis, addit super dolorem vulnerum, & virulenta mendacia fratrum confirmat, eo ipso quo non compescit præsertim, non audita parte altera. Certus enim sum, hoc nolle ipsum a me sibi fieri, quod ipse facit mihi. Neque patiar eum se expurgare, quod meam personam non designatam a se forte dicet. Non enim alio studio nomen meum his suis laruis ineptissimis interferuisse credi potest, quam, vt hæc monstra mihi inureret: tantus est homini ex male dicta gloria, inuidiæ morbus.

CREDO autem auditores meos forte dixisse, Concilium generale sæpius errasse, & errare posse tum, qd' rara sunt concilia illa legitime generalia, quale Nicenum fuit: hoc enim dicentes, verissime dixerunt. At illi pro rusticitate sua, ex particulari mox intulerunt vniuersalem, omne videlicet concilium reprobaturum assumentes. Hoc autem eo facilius credo, quod multa similia mihi ab eisdem impacta sunt, nam cum docerem opera quædam bona male fieri, mox criminati sunt, quod omnia opera bona negarim. Et cum sanctos inuocari pro pecunia & re temporalis, parum christianum esse docuissem, statim inuidia magistra factauerunt, me cum Pighardis negare sanctorum culturam. adeo his Ecclesiasticis theologis placet error, & populi christiani seductio, vt eos pro ventris suo, non pudeat etiam apertæ veritati resistere. Ita Concilium quodlibet negari a me mentiuntur, vbi aliquid vni, vel errasse, vel errare posse dixi: digni plane discipuli Eccio magistro.

SECUNDVS ARTICVLVS.

Papam negauit vicarium Christi,
Petrum negauit principem Apostolorum.

Hic vide: quæso te lector: an Eccium meum debeas theologum, an sophistam existimare.

PRIMUM fraternalis inuidia, articulos non integre posuit: omittens hanc partem (iure diuino.) nam, si hanc addas, catholici sunt articuli. sed Eccij videamus inæstimabilem, & vere Eccianam eruditionem.

Assumens enim articulos confutandos: iure diuino: multam sane euomit probationum crapulam, autoritates scripturæ & patrum sic tractans, vt appareat a conuiuio, & a calicibus hanc crapulam ab eo eructatam.

PRIMO probat ex promissione Petro facta, Mathei decimosexto. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo &c. hoc est, iuxta Eccium. Tu es vicarius Christi, & Apostolorum princeps. Iste est enim modus scripturæ interpretandæ apud Eccium. Neque enim aliter

A iij

debet eum, qui grammaticam insigni fastidio contemnens, grammaticas & puluerulentæ scholæ magistros appellat, qui suas lamias in sacris literis non adorant. Sed videamus sophistæ impias verborum Christi depravationes.

PRINCIPIO, hoc verbū Christi. Tu es Petrus, &c. oportet quod habeat unum, primum, principale, & propriū sensum, in quo Christus ipsum protulit. Hic autē, vel est iste, quod per petram intelligitur Christus ipse, vel Apostolus Petrus vterque principalis esse non potest, quia, ex duobus sensibus nihil probari potest. Si vtrunque Eccius confitetur, iam prorsus nihil probat, quia, qua facilitate ipse per petram PETRVM, eadē ego Christū accipiam. Immo, non licet, nisi si bono moderamine: quod infra dicam: verbum scripturæ de Christo dictum, alteri tribuere. Si autē alterum tantū sequitur, scilicet, quod petra sit Petrus, nec simul permittit alium quoque valere, iam impius deprauator est Eccius, quod demonstro.

PRIMO, quod nusquam in sacris literis Petrus petra dicitur, sed Christus. vt. i. Corin. x. Petra autē erat Christus. Et Matth. vij. Comparabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram. Et infra. Fundata enim erat super petram. Adducat ergo Eccius etiam vel vtrāque locum scripturæ, vbi Petrus dicitur petra. Plus mihi valet vnus locus scripturæ, quam omnes doctores per Eccium adducti, quanquam nec ipsos recte adduxit, vt videbimus.

SECUNDO, etiam in præsentī loco Christus manifeste distinguit Petrum a petra. Nam, si vellet per petram intelligi Petrū, dixisset. Tu es Petrus, & super te ædificabo ecclesiam meam. At cum repetit petram, manifeste indicat, aliud esse Petrum, & aliud petram, quā per pronomē hanc fecernit a Petro, demonstrat, & exprimit. Et sic ex textu præsentī, facile prohibebo, ne Eccius possit ostendere Petrū esse petram: sed & textum: ipse pessime sibi conscius: ob hoc maxime fugit, quod sentit eum contra se stare, nec posse quicquam ab eo promoueri per ipsum. ideo ad doctores fugit.

TER TIO, quaero an Petrus sit pars ecclesiæ. Si est pars ecclesiæ, ergo non potest esse petra in hoc loco: quia Christus dicit, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Quare Petrus cum ecclesia ædificatur super petram, & non est petra ipsa, nisi Ecciano interpretandi more, idem super seipsum ædificari garrias. Vides ne, quid sit relictis verbis scripturæ, patrum dicta sine iudicio legere? Aut ergo Petrus non est petra, super quam ecclesia ædificatur, aut, non est pars ecclesiæ, quæ ædificatur super petram.

QUARTO, verbum ædificari, verbum spiritus est, significans per fidem incorporari, & crescere in Christo. ideo non sine prauitate cogi potest, ad potestatem regendæ ecclesiæ, quæ sine fide geri potest. Nam potest, tam Papa, quam subditus malus esse. Quare prorsus nihil ad rem pertinet tota ista autoritas, quæ nihil de primatu, aut potestate regiminis (quæ sine fide haberi possunt) sed de fide in Christū solum sonat. Sicut & Matth. vij. Fundata enim erat supra petram. vbi loquitur de persecutionibus, sed constat, quod potestas regiminis, qua

fundat Ecclesiam, nihil potest in persecutionibus (cum & ipsa
pariatur) sed fundatio fidei in spiritu super Christum seruat. Ita. i. Pe
tri. ij. docet Petrus, vt super Christum ædificetur domus spiritalis.
Expostulo ergo ab Eccia, vt mihi vnum etiam locum ostendat scrip
tura, vbi ædificare significet suum somnium de regimine: quod vbi
non fecerit, nihil est, quod patrum dicta sine textu, sine iudicio pfert.
Non em̄ licet claro textui contradicere, per quorūcūq; autoritatem.
Sed, & illam sequelam qua dialectica didicerit, velle scire. Ecclesia
ædificatur super aliquid (vt Petrum) ergo illud est vicarius Christi, &
princeps Apostolorum. Ergo, si supra fidem ædificabitur (sicut verū
est) fides est vicarius Christi, at hunc vicarium quis videbit? Non
ergo Petro hic regimen promissum est: vt deprauator cæcus errat: sed
ecclesie constructio, in spiritu fidei descripta, in cuius Petrus persona
confiteatur petrā, & clauis accipit, vt vnanimiter dicunt sancti patres.

IAM secundo probat, Petrum esse iure diuino vicariū Christi,
& que digno Ecciana sapientia argumento, videlicet ex nominatione,
quia primus nominatur inter Apostolos Matth. x. Putas ne anxium
istum sophistam vehementer gauisurum fuisse, si potuisset inuenire,
Petrum fuisse primo ad Apostolatū vocatū. Nam, qua gloria Eccia
ex nominationis ordine, Petro primatum tribuit eadem alijs ipsū
Andree tribuet, ex vocationis ordine cum sit prior Petro in vocatio
ne, præsertim, cum ad hoc autoritas sit PAVLI apostoli qui ideo an
tecessores, & magnos apostolos vocat, quia ante se fuissent vocati.
Surgat itaq; Andree aliquis tutor, sicut Eccia Petri & nominatio
ni Petriæ obtendat vocationem Andree, & videbis apparere, An
dree esse primū. Doleo theologiae titulos in hæc ridicula com
menta, & aniles nugas descendere, quasi ideo aliquis sit potestate su
perior, quia nominatur prior cum sic quilibet rem mundi oporteat
esse altera maiorem, quia potest primo nominari. Nōne inter card
inales, episcopos, Immo, vt in scriptura maneamus, Ruben prior est
inter patriarchas nominatus & tamen non iure diuino eorum fuit ma
ior. Et Stephanus prior nominatur inter diaconos, ergo iure diuino
rector eorum. Et Lucas ante Iohannem in euangelijs. Marcus ante
Lucam nominatur, ergo rector eiusdem. Sed & Iacobus post Pe
trum ante Iohannem nominatur, ergo Iacobus rector erit Iohannis iu
re diuino. Et vltimus Ap̄storū a penultimo regetur quia, q̄ ratio primi
ad sc̄m, eadem erit secundi ad tertium. Tum vide cahos magnum
quæstionis, Petrus, Iacobus, Iohannes suo ordine nominantur frequē
tissime. At Matth. x. Andreas locum secūdū habet. Philippus tertū.
Bartholomeus quartū. Sed piget pudetq; me tam insullæ dialecti
cæ Eccia, ex ordinis primitate potestatem regimini inferentis. Quid
tum dicit ad PAVLVM Gal. ij. qui Petrum postponit Iacobo mi
nori Episcopo Hierosolymitano; ergo Iacobus ex nominatione erit
rector tenet consequentia ab autoritate Eccia, per nouam dialecticā.
Sed & Iohannis. xx. Andreas primus, & nominatur, & vocatur ante
Petrum. Itaq; vides quā soleat Eccia ludere in sacris literis quod
uis tibi aliud, quam veritatem quærens,

TERTIO probat Eccius egregius eundē primatū, ex solutio tribu-
ti Math. xvij. Nisi esset sibi de errore & defectu veritatis cōsci⁹, pu-
tas ne, tam anxie, tam ridicule quæreret suffragia, quāris eget men-
daciū, vñ verū videatur. Ista sane anxietas, satis, magnū argumentū
est, se teste cōscientia suscepisse mendacij patrociniū. Nō eget veritas
simplicissima & aperta, tam extortis ac violentis suffragijs, seipsa
sibi satis est.

Ad rem.

Gratias Eccio, quod Petrū solū æquatū Christo dicit in tributo da-
to. nam nūc discim⁹ Petrū Christo æqualē, cui⁹ prius didicim⁹ esse in-
feriorē & vicariū, ita in arbitrio est Eccij, ex Petro facere, quodcūq;

Obsecro, cur nō vidit, aut oblit⁹ est, qd' æqualitas pas- (visum est,
sionis, æqualitas miraculorū, æqualitas verbi & multa alia, Petrū nō
fecit principē, q'rū q'libet multo maior est, q' æq'litas tributi dati: sed &
oēs hoies æquales sunt in hūanitate, q' est oim summa & admiranda
æqualitas, ex qua omnis dignitas hominibus, & tamen nulli ex hac
sequitur primatus regiminis.

Quid vero, si æqualitas ista cōsus indicet minoritatē Petri vt, q'a
Apl'i aliq' liberi a cōsu fuerūt, vt & textus indicat, qd' cōsum dare sit nō
filiorū regis, sed seruorū & inferiorū. ideo Christus cū Petro se subie-
cit inferioribus, qd' alijs Apl'is nō pcepit, sed & Apl'i, cū idem argumē-
tū cōciperent, qd' Eccius, suspicantes, Petrū ob id primū fore, ceperūt
quærere, quis esset maior acceperunt autē solutionem argumenti eius-
dem per interemptionem, sequentē capitulo prohibiti, ne quis maior
inter eos esse cuperet. Apostoli autē solutionem quidē acceperūt,
sed Eccius forte maior Apostolis, & etiam Christo, incōdusibilis, nō
est cōtentus solutione Christi, adhuc versat quæstionem, & determi-
nat partem contrariam Christo, laudabili more scholasticorū. Et inue-
nit cū suis mendacibus sophistis nouū genus illusionis distinctionis
volui dicere sacre scripturæ, dicēs, Nō maioritatē ibi phibitā, sed am-
bitiōnē. Cū eadē ratione dicendū sit, nō seruitutem, sed cupiditatē ser-
uitutis præceptā, qm dicit Christus, Qui vult maior esse, sit vester ser-
uus. Ille em̄ est mos impiorū istorū deprauatorū. Itaq; autore Eccio,
nō est necessariū, vt seruiamus inuicē sed sufficit, vt cupiamus seruire,
sicut opus est nō ambire maioritatē, est tñ maioritas aduēnda. Sed
facebant laruæ lamiarū, & nocturni Eccij lemures. Christus occasio-
nē ambitionis amputauit, tollens maioritatē, & præbet occasiōnē hu-
militatis, imponēs seruitutē. Ille ergo maior est in ecclesia, nō, qui mul-
ta ditioe dominatur, sed qui multa humilitate seruit, iste est sensus
purus euangelij, si venena Ecciana excluderis. Cuius ingenij est Abi-
melech imitari, & celsis de saltu zelmon ramis, ignem facere seu: vt
Isaías. xliij. de ligno scripturæ sibi idolum facere, dum vñ locum ap-
prehendit, præcedentiā & sequentiā penitus contēnēs. Quis vero
nō rideat, si dominus, & seruus aliquo casu simul capiantur, simul sol-
uant censum æqualiter, statim hunc seruū, cæteris omnibus seruis do-
minum fieri hoc ipso casu. Sed ista mendicitas suffragiorum, indicat
Eccianam esse causam pessimam.

QUARTO, probat eundem primatum ex confirmatione ei com

missa & indefectibili fide. Luca. xxij. Rogavi pro te, vt nō deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Nec opus est, vt Eccius verba ista ponderet, quid velint sed iuxta suā dialecticā inferat, quodcumq; voluerit, quia ad necessariū sequitur quodlibet. Quare & hic sylogisat, Confirma fratres tuos, ergo Petrus est omnium princeps. prima pars est necessaria, quare, quodlibet sequitur, noua (vt dixi) dialectica.

Obsecro, quid hoc ad primatum Rho, ecclesie, quod Petri fides nō sit defectura. An fides & potestas regiminis sunt idem apud Eccium? ergo quicumq; habent fidem PETRI, sunt principes vicarij Christi, habent autē omnes fidem PETRI quia oēs credunt, quod PETRVS sicut Paulus Ephē. iij. dicit. Vna fides. &c. Non em̄ de fide PETRI personali locutus est Christus, quia hæc cecidit. Sed de fide ecclesie, quam PETRVS tenebat, nam & ego PETRI fidem habeo: & vt ij. Cor. iij. habentes eundem spiritum fidei. Hæc (inquam) fides, nec cadit, nec deficit vñ quia in PETRO deficiens, orta est in latrone.

IAM confirmare accipitur dupliciter (vt & ego distinguam) vno modo, vt confirmationem potestatis significet, qua hodie Episcopi facta, verba, confirmantur hoc modo Eccliana larua accipit hoc loco. Alio modo pro exhortari & consolari tribulatos & afflictos, ita hic Christus accipit, quod ex verbo Christi liquet. Et tu aliquando conuersus, &c. vt saluet lapsos corroboraret verbo. Hic patet, quod nulla potestas traditur sed officium fraternū, & charitatis cōmendatur. qd' ne mo illorum quærit, qui primatū regiminis quærent qd' sine primatu ipsū impleri potest, tam ad inferiores, quam superiores & æquales. Ergo generali sententia, nos omnes in vno PETRO docemur exhortari infirmos, & consolari lapsos.

Sed age, retorqueamus in ipsū autorem ineptas suas nugas. Si per verbum confirmare, datur primatus PETRO, iam nullus est successor PETRI, nisi confirmet fratres suos, ipse primo conuersus, & indefectibilem fidem habens. Aut ergo necessaria erit Papæ fides, & exhortandi officium, aut his verbis prorsus nihil potest gaudere, nec successor PETRI haberi. Et vbi tunc erunt pontifices, qui iam multis annis non confirmauerunt sed fide & verbo inanes, solū fulminibus confregerunt substantias fratrum bellis, dolis, censuris, plusquam tyranni consumpserunt? Hos necesse est, Eccius fateatur non fuisse successores, quare nec pontifices. Ita sit, & iusto dei iudicio excæcentur Eccius & sui discipuli dum diuinas literas de spiritu fidei & officio loquentes, trahunt ad dignitatis pompam, labantur in pestilentissimos Donatistarū & Pighardorū errores vt si nō volunt negare verba Christi, cogantur affirmare malos pontifices, non fuisse pontifices, nec successores PETRI. Arrigat ergo aures grāmaticæ cōtempor. Hic Christus apertis vrbis, Petro nō nisi conuerso, nō nisi indefectibili fide credenti, imponit, non dignitatem, sed officium confirmandi. An noua Ecclij grāmatica docendi sumus, fidem non deficientem, significare potestatem regiminis? Quare successor Petri non erit, nisi conuersus fideq; præstans, confirmet lapsos, At quis hominū ab his ore

B

tribus non fugiat. Alijs ergo verbis, iste otiosus dignitatis ac potestatis primatus, statuendus est, hæc verba, fidem & officium Petri extolunt, quod si Petri, & successoris aut nihil ad eum pertinent. At, quis nos Certos faciet, quisnam conuersus, fide præstet? Relinquitur ergo, his verbis, generalem omnibus tradi doctrinam, nihil Petro externi principatus conferri. Quare textus est quærendus, qui non de fide, aut conuersione prælatorum, sed de sola potestate loquatur, quæ sine fide esse possit. qualis est illa Rho. xiiij. omnis potestas a deo. &c.

SIMILITER dicemus de tributo, quod Petri successor non sit, nisi qui æqualiter Christo & Petro, soluerit imperatori & principibus mundi tributa. vbi ergo manent ecclesiarum priuilegia? Vides ne, quantum impiæ Eccij glossæ aperiant foramen laicis principibus? Nam, si tributi æqualitas probat primatum in Petro, debet etiã eundem probare in suo successore, ne sit Christo inæqualis, & Petro dissimilis. Quia sapientia Eccij, quid aliud discimus, quã omnes pontifices fuisse impios & hæreticos, qui statuerunt de rebus ecclesiæ, nõ alièrandis, censu, tributo, vectigali, liberis. Denicq; fundit hæc Ecciana sententia subruit ius Canonicum. Aut confitebitur Rho, pontifices Petro inæquales, & per hoc non Petri, nec Christi. Sed aliorum potius Apostolorum esse successores, qui nõ soluerunt. Ita fit, vt quãdoquidem tributi pensio honoris & dignitatis fuisse in Christo & Petro asseritur, successio Petri stare non possit, nisi clerici omnes subiiciantur potestatibus temporalibus, maxime Rho, pontifex, quem præ cæteris conuenit æquali honore & dignitate cum Petro fulgere hoc est, omnium maxime subesse, in temporalibus pensionibus. O Eccij tutorem Rho, ecclesiæ. quo clamore me persequeretur, si hoc cahos malorum fuisset adortus contra priuilegia Rhoma, ecclesiæ? Adeste ergo principes terræ, vt timini iure vestro euangelium vobis; autore Eccio: tribuit, vt pontifices, Petri successores esse nõ possint, nisi vobis pendeant tributa. Immo, auxilio vestro cooperemini, auge te dignitatem & honorem illorum id est, vt plus quam cæteri Christo & Petro æquales sint, plus pendant omnibus alijs.

SED huc rotari debet, qui spiritus sancti verba in suas nugas molitur transformare. Vides iam, hac ratione, Eccium omnes articulos Vicleff & Husz, omniumq; Boemorum asseruisse, defendisse decreta, omnesq; decretales euacuasse, concilium Constantiën, articulorũ damnatorum caput, damnasse. & mirabili circulo id luisse, vt dum pro ecclesia contra Boemos pugnat, velut infanus, contra ecclesiam pro Boemis triumphat.

TER TIO & illud, Tu es Petrus. &c. quando verba Christi sunt aperta, nõ cui libet, sed beato Symoni Bariona, qui reuelante præ, Christũ cognouerat, & confessus fuerat, dictũ est, Tu es Petrus. tibi dabo. Nõ permittam hoc Eccio meo, vt hoc verbũ vlli alteri aptet, quã ei, qui similis sit Petro, habens Christi reuelatione, & spiritum sanctum. Nam talem successore Petro hæc verba quærunt, nec quicquid faciunt ad successorem, sine fide Petri, qui alijs quã istis verbis statui debet. Quare iterũ Eccius Donatista & Pighard? cogitur dicere, malos pontifices

nō esse pōtiffices aut hīc textū ad malos nō pertinere, sed tm̄ ad bōs
at, bonos certos nemo nouit. Quare ī persona eccl̄iæ ipsa per Petrū dī
cta, oportet intelligi. Nec habet Eccius, qđ hic obtēdat, nisi forte maio
res infanias. Cū em̄ primatus papæ sit res neutra, potens a ministra
ri, tum a bonis, tum a malis. Textus aut̄ hic nō de re neutra, sed necessa
ria sc̄z fide loquatur deinde primatus res tēporalis & externa, fides
res spiritualis & interna, clarū puto cuius, quā apte Eccl̄iana temeritas,
hæc verba de primatu exponat. Sed & ipse sentiens Chrysol.,
sibi cōtrariū, addit, qđ Petrus pro Apostolis responderit, tamē os &
vertex Apostolorū dicitur. Hoc em̄ volui, qđ Petrus sit os Apосто
lorū, & pro Apostolis respōdet, qđ & Hierony., hoc loco dicit ergo
nō in persona sua, sed omnīū loquitur. An nō Eccius delyrat, qđ hæc
pro persona Petri inducit cōtra me, quæ ipse met fatetur pro me, in
persona Apostolorū, cū Petro fuisse gesta. sed: vt dixi: Eccio non fuit
cura, quā bene, sed quam multa diceret. nec rarum illi est, simul pro se,
& contra se, dicere.

Q VINTO, probat ex Berū, quod Iohan, vlti, per mare totus mū
dus significatur, subiiciendus Petro, qui in mari ambulauit.

Q VID audio: mare significat mūdum, & Petrus super mare am
bulat, ergo est princeps Apostolorū, & Vicarius Christi: immō, quo
sit huius dialecticæ nouæ festiuior consequentia, Petrus ambulat su
per mare, ergo successor Petri, est dominus mundi.

Primū, docēdus est Eccius per Augustinū, qđ figura nihil pbat,
Quare, siue mare significet mūdū, siue ccelū, oportet mūdi vocabulū
ex p̄se poni ad literā, & ita ostēdere Petrū ambulare super mūdū, ni
si forte grāmaticorū cōtēptor, p arbitrio suo qđ libet per qđ libet in

SECVNDQ, esto mare mūdū significet, vide (telligere doceat,
dialecticū insignē, Petrus ambulat super mūdū ergo est princeps apo
stolorū. Ex. s̄ sequit, qđ Apl̄i sunt mare & mūdus, quia Petrus super
eos ambulat: id est, p̄lat⁹ est eis. sic Eccī⁹. Si aut̄ Apl̄i sunt mare & mū
dus, Petrus qđ est: nō dū q̄so frōs meretricis pudescit, a tam insulsis de

TERTIO, quid sit veri⁹, per mūdū significatur vi (lyrijs suis
tiosi affect⁹, quib⁹ inquietamur, velut mare: At hos affect⁹, hūc mū
dū, hoc mare, cū quilibet Christian⁹ calcat, & suspēso fidei gradu su
perambulet ad Christū, in littore gloriæ stantem, Sequetur, quēlibet
christianū esse papā. Et Eccī⁹ iterū Donatissabit ac Pighardissabit: pa
pam non esse, qui mare non calcat: id est, affectibus mundanis nō im
perat quia Petrum non refert, nec sequitur.

Qđ si mare cōculcare, sit aliud nihil, q̄ super hoīes dñari, sine affec
tū suorū imperio, tm̄ externa pōpa fulgere, Quid p̄hibet etiā impe
ratorē tēporalē, esse Petri successorē, cū & ipse super mare hoc ambu
let p̄tate dñante. sic Eccī⁹ temeritas, q̄ ad scripturas perdēdas nata vi

SEXTO, pbat ex cōmissis ouib⁹ Iohan, vlti, vbi (detur, audet,
papam constitutum dicit a domino, scđ m Chrysol., & Grego.

Hoc est, secundū lemures & somnia Eccī⁹, cū nec nomē papæ in
Chrysol., & Grego, facile inuenias. Sed videamus, hæc enim vltima
est Eccī⁹ autoritas ex sacris literis perdita (producta volui dicere)

Est enim dialectica eius hæc. Christus dixit ad Petrum *Pasce oues meas* ergo Petrus est princeps Apostolorum, & vicarius Christi. Hæc enim enthymemata apud Eccium, vel demonstrationibus sunt potiora. Syluesterum & Syluestrinos rudes passus sum sed eruditus eos reddidit Eccius excellentissima ruditate sua. Dico ergo pascere eos, significat aliqui id quod dominari, præesse, regere secure in otio, & oues nihil curare & sic Eccius grammaticæ nouæ magister accipit. Ita nullus est, qui non optet pascere omnes oues Christi, sicut videmus in Romana curia, ad hoc miris artibus contendere. Aliquando, immo sapius significat verbum dei docere, orare pro ouibus, exemplo bono præesse, etiam animam suam ponere pro eis, totumque se impendere, vt oues bene habeant. hoc modo, nullus est hodie, qui non in plurimam partem sollicitudinis, immo totam sollicitudinem velit vocari quâ plurimos, & totum primatum hoc modo libenter cedere: pro hoc primatu nemo certat, nemo ad hunc aspirat, quem omnes libenter admittimus cuiusque, & non inuenimus, qui admissionem nostram curet. Qui contra hunc scriberet, bene tutus esset a censuris ac homicidiis istis Romanis adulatoribus immo, nec tantum possumus, vt huius primatus commisionem, vel super tres animas dignentur acceptare. Cur ergo nos persequuntur? Asserimus primatum, optamus, petimusque, vt Romanus pontifex pascat omnes oues tantum abest, vt nos, vel vngue latum, hæc potestatem ei imminuere velimus, vt vnice ploremus, quod ne vngue quidem latum ipsi dignantur eam acceptare. Quare iterum Eccius deprauat verba dei, aut si integra relinquit, Donatistarum hæresim reuocat, statuens, pontificem non pascentem non esse pontificem: quia hæc verba Christi incorrupte seruata, officium imponunt (sane omnium maximum & periculosissimum, scilicet verbi docendi & moriendi pro animabus) aut nihil ad pontificem faciunt. Iam enim erat PETRUS quod erat, Apostolus scilicet & primus, quando audiuit officium pasce dicitur sibi impositum.

Addit tandem Eccius coronidem his dictis d. sic sancta mater ecclesia canit. Tu es pastor ouium, princeps Apostolorum, tibi tradidit deus omnia regna mundi. Primam particulam scilicet, Tu es pastor ouium, Eccius satis constanter paruipendit, sicut & ij, quos pascat, quâ si seruarent, primum (vt dixi) nemo principatum omnium non tribueret. Verum, neque pasturam, neque principatum hunc, neque regna mundi hoc modo tradita, vllus pontifex affectat, se d. exhorret omnes. Quare sicut verba Christi sunt spiritualia, ita & ecclesie. Omnia regna mundi tradita sunt PETRO, vt doceat. Cui PETRO: Non vni personæ, sed ecclesie & Apostolorum, in cuius persona (vt diximus) audiuit. Tibi dabo clauis regni cælorum. Eccius vero, tradita regna mundi intelligit ad dominandum, non ad seruendum.

Post hæc inducit patrum dicta (nam in hac materia multum laborat) Primo Cyprianum de simplicitate prælatorum deprauatissime inducit, ita, vt maliciam plusquam inscitiam Eccie suam prodat. Cyprianus ibi contra nouationes hæreticis loquitur, vbi Eccius malitiose decerpit, quæ pro se videntur stare, cæteris tacitis, Verba Cypriani sunt

hæc Quãuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam, parem
potestatem tribuat & dicat. Sicut misit me pater, & ego mitto vos, si
cui remiseritis peccata, remittetur illi tñ, vt vnitatem manifestaret,
vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem, sua autoritate dispo-
suit hoc erant vtiq; & ceteri Apostoli, quod PETEVS fuit, pari cõ-
sortio præditi, & honoris & potestatis, sed exordium ab vnitate pro-
ficiscitur, vt ecclesia vna monstratur. Vbi hic PETRVS princeps
constituitur Apostolorũ, sicut deprauator infelix garris, sua nobis p
Cypriani verbis inculcans: Cyprianus parem honoris & potestatis
gratiam palam asserit, sed, quia vnitas ab vno venit, ideo hanc pote-
statis paritatem dicit inceptam ab vno Petro, quando dixit. Tu es
Petrus, vt vnitas ecclesiæ monstraretur. Vix similem & pulchrio-
rem interpretationem vidi. Claret em̄ mentē. s. martyris esse, non Pe-
trum esse principem Apostolorũ in regimine, quia clare dicit hoc erant
ceteri Apostoli qd' Petrus, sed, qd' potestas hæc omnium æqualis, sit
primũ data Petro, vt ab vno Petro, non potestas Petri (vt Eccius de-
lyrat) sed vnitas ecclesiæ monstraretur. Nõ vult originem potesta-
tis a Petro venire in Apostolos, sed sicut vnitas multorũ ab vno ve-
nit, ita exordium a Petro inciperet, licet æqualiter omnia omnibus do-
narentur. Merum ergo & friuolũ cõmentũ est Eccij, Apostolos om-
nes fuisse pares in Apostolatu, sed non in regimine. Tunc em̄ ceteri
Apostoli non fuerunt quod Petrus, nec parem habuerunt potestatem
& honorem, vt Cyprianus dicit, ad non est aliud regere, & aliud re-
gimẽne inæqualis potestas & honor recti & regentis. Etiam erro-
roneum est, Apostolatũ esse aliud, quã regimen, quia Apostolatus of-
ficiũ regiminis est omnino. Distinctio ista nata est, qd' cœpit distin-
gui inter dignitatem & officium quod iuridicũ est, nõ theologicum.

Alioquin Cyprianus fuisset hæreticus, qui sine autoritate Rho-
pontificis Episcopos creauit, concilia habuit, & ordinandorũ Episco-
porũ regulas præscripsit. Quæ omnia Eccius nequissime tacet, ad sta-
tuenda mædacia sua contra veritatem. Igitur vult qd' hæretici sunt
cauendi, qui scindunt vnitatem ecclesiæ, nõ semper Rhomanæ, sed
cuiuslibet, in qua oriuntur. nam, quælibet est vna, & tota vniuersalis
est vna, quã totius & particularis cuiuslibet vnitatem dicit monstra-
tam in vnitate Petri, qui sua vnitate, velut origo sit cuiuslibet vnita-
tis, & totius vnitatis, non disponens autoritate sua, sed Christi (inqt)
sic disposuit. Verum, legat lector Cyprianum, & videbit Eccium
esse Cypriano per omnia, contrariũ. Non ergo Cyprianus cõtra scis-
sifores primar, sed vnitatis ecclesiasticæ loquitur, quæ in vnaquaq; ec-
clesia scindi & seruari potest. Aut si per vnitatem Eccius omnino
potestatem intelligit primatus, Cæcus ille natus Ioan. viij. etiam pa-
pa erit, quia sua vnitate similiter vnitate ecclesiæ representauit & qe
quot alij, qui singuli a Christo sunt curati.

SECVNDÓ, Augu, inducit super Iohã, cuius ecclesiæ Petrus apo-
stolus propter apostolatus sui primatũ gerebat personam. Obse-
cro quanta est Eccij hebetudo. Aug, dicit (quod ego semper volui)
Petrum gessisse personam ecclesiæ, qd' Eccius intelligit principatũ ec-

desic. Quis enim negat, Apostolum Petrum, primum fuisse primatum Apostolorum habuisse, etiam principem Apostolorum esse? Quid hæc ad rem: non per hoc potestatem super eos habuisse probatur, quos pater potestatis fuisse dictum est a Cypriano. Nunquid ipse Aug, a Rho, Episcopo fuit ordinatus? ergo hæreticus Augustinus, si intellexit primum potestatis, & tamen egit in vita, ut solum primum honoris deferret Rho, pontifici.

Eccius dedit opera, sicut scripturas deprauat, ita & dicta patrum ubi illi Petro tribuunt primatum honoris & ordinis: hic mox suo leuiathan autore, addit, & nobis interpretatur potestatem: nec aduerte re præ crassitudine cerebri sui potest, quam sancti patres hanc potestatem nunquam agnouerunt.

Simul hoc quoque notandum, quod multa dicuntur in laudem sancti Petri, quæ nequaquam conueniunt eius successoribus: vltimo sic nonnulli sancti patres illud, Tu es Petrus & tibi dabo Petro tribuunt, quia certum erat ipsum esse sanctum, ideo ea verba ei aptari possunt: sed non mox ad successorem etiam pertinent. Neque de successoribus ea vltimo parum intellexit, sicut faciunt nouissimi scripturæ deprauatores, omnia sine iudicio Rho, pontificibus inflectentes, quæcumque de Petro legere possunt. Sic Petrus potest petra dici, quemadmodum semel Aug, facit & Ambro: Quia reuera, quicquid de Christo ipso dicitur, mox de quolibet eius membro vero & proprio dici potest. Sic quilibet christianus est agnus, iustus, sanctus, petra, fundamentum, &c. Verum, hæc, quia verba spiritus sunt, non mox successoribus, aut Rho, ecclesiæ aptanda sunt: cum successor Petri nesciatur quoniam sit membrum Christi.

Hic tamen sensus, non est primus & principalis, quia de Christo omnia primo dici debent & proprie de cæteris vero nequaquam, nisi per digressionem & abusu modesto, in quo, & si non pugnant in contentione, (nec consequentibus conueniunt) tamen sine periculo fidei sic intelliguntur.

Error ergo est, quod quæcumque de Petro, ut sancto, locuti sunt sancti, nostri palpones mox de successore Petri intelligant.

Quæcumque rei veritatem, non solus Rho, pontifex sit Petri successor, sed omnes Episcopi, quos ipse instituit, ideoque successor Petri longe minor est, quam ipse Petrus. Nec sequitur, etiam si verum esset, Petrus fuit super vniuersum orbem, ergo etiam Rho, pontifex est super vniuersum orbem. Petrus in Rho, ecclesia non relinquere potuit Apostolatium suum, quem a Christo acceperat: sed episcopatum, quem ipse instituerat. Quare Romanus pontifex non plus habet a Petro, quam quilibet alius Episcopus ab eodem Petro institutus.

Et huius argumentum est, quod Chrysostr, Aug, Ambro, & quicumque sancti patres, qui s. Petrum super omnes extollunt, honoris quidem ornant præconio: sed nec potestatem ei super omnes tribuunt, nec ipsi in vita, Romano pontifici subditi fuerunt, nec vñ de primatu Rho, pontif, aliquid meminerunt, quod tamen Eccius suis fœdis adulationibus & deprauationibus statuere quærit.

TERCIO, Hiero, inducit contra Pelag, quid Platoni & Petro, ut ille philosophorum princeps, ita hic Apostolorum fuit: super quem eccle

fra dñi, stabili mole fundata est. Respondeo, placet similitudo, sed nunquid Plato philosophorū princeps, mox super phōs dñatus est iure p̄tatis, nō, sed excellētis doctrinæ & honoris: ita Petrus princeps nō p̄tate, sed honore primatus. Et qđ super eum ædificatā ecclesiā dicit, verū est sensu secundario, vt supra dixi, alioquin, & ipse Petrus primario sensu, cū sit pars ecclesiæ, super petrā, nō super seipsum ædificatus est. Abusus est verbo euangelij Hiero, hoc loco, qui alibi contrarium dicit, euangelium interpretans ex animo.

Q VARTO, Chrysoſt, Matt. xvi. Quid igit Petrus, oim ap̄torū os & vertex toti cōsortij, sublimiora ipsum lapere fecit, & ecclesiæ futuræ p̄torē cōstituit. Et infra, hūc vniuerso terrarū orbi Christ⁹ p̄fecit. Hæc si intelligat de p̄tatis iure, sine autoritate dicunt, qđ verba Chri hoc nō hnt, vt supra dixi. Secūdo, qđ Chrysoſt, ip̄e nō seruauit, or̄s iar⁹ Ep̄us a Theophilo Alexādrino, nō a Rhomano. Tertio, qđ etiā si Petr⁹ talis esset, nō ideo Rho, p̄tiffex talis esset: tū qđ Ap̄tus, ill: Ep̄us. tū qđ sanct⁹, ille forte p̄tōr. Quare sensum Chrysoſtomane cū p̄cedētib⁹ pugnet, p̄ho & accepto, qđ Petr⁹ os ap̄torū fuit, ac per hoc nō in sua persona locut⁹ est & audiuit, Tibi dabo. &c. ita p̄fectus est toti orbi, honore, & in ecclesiæ persona qđ est mater oim p̄m.

Q VINTO, iducit Leo. c. h. illim⁹ Petr⁹ a dño accepit primatū. Verū est, sed nō successor Petri idē. sed cū decretis nihil ago, qđ frigidissime tractat verba dei. Qđ v̄o Berni, inducit, nō pugnat. Beda pl⁹ p̄ nobis facit, Petri cōfiteris ap̄torū personā gessisse, ideo subdole solū nomē ei⁹. Ecce⁹ retulit, metuēs ei⁹ sententiā sibi noxiā: adeo sycophantissat theolog⁹. Iā & Dionysij. c. iij. de di, no, adducit, qđ si hic de papa vicario Christi, & Petro super oēs ecclesias cōstituto, dicat: cū nihil illorū vsq̄ sit in Dionysio. Displicet mihi Ecciana ista audacia, qđ tam contempnim de omnium ingenijs & studijs sentit: vt speret se vniuersis, non secus ac stolidis & stupidis morionibus posse abuti: allegans, quæ nusquam sunt. deprauans, quæ vsquam sunt. omniaque pro mera libidine tentans. Quod si omnino placet, nomina autorū coaceruare, consilium dederim, vt martyrologion aut calendarium apprehenderet, ne interim tot mendacijs patrum, & scripturæ verba conspiraret.

SEXTO, Cypriani locum, quem Lipsiæ non potuit indicare, nec modo audeo nominare, nisi quod lib. i. Epistolarum citat. adeo nec nō ipse legit autores, sed per compilatores excerpit dicta, quæ suo seruiant errori quacumq; specie. Respondeo tamen, quod est epistola tertia ad Cornelium, quam Lipsiæ nescio ad quem esse somniauit.

Post ista (inquit) adhuc in super pseudoepiscopo sibi ab hæreticis constituto nauigare audent, & ad Petri cathedram atque ecclesiam principalem, vnde vnitatis sacerdotalis exorta est. &c. Tunc infert Eccius, ergo Rho, pontiffex iure potestatis omnibus superior est. Sic em̄ perpetuo delirar, quicquid voluerit in patrum dictis intelligens. Cyprianus hic contra hæreticos vnitatem ecclesiæ tuetur, nō potestatem Rho, pontifficis. principalem vocat ecclesiam, & bene, quia primus Ap̄torū ibi Petrus, & inde orta est in alias ecclesias vnitatis (inquit) sacerdotalis. Vnde & Petro scilicet, sc̄m̄ superiorem autoritatem

eiusdem Cypriani: nō qđ Petrus omnes sacerdotes fecerit, sed quod
Christus Apostolis parem potestatem tribuens, ab vno Petro inci-
piens, vnitatē ecclesię monstraret. Errat ergo Eccius, qui hoc verbo
putat sacerdotes omnes ex vrbe Rhomanę venire, & debere haberi.
Sic em̄ nulli Apostoli ordinassent Episcopos. Et ipse met Cyprianus
nō ex vrbe suam retulit sacerdotiū, nec vllus Africę & orientis Epi-
scopus. Qđ Eccius fortiter transit, solum in literis & syllabis, sophis-
tica pertinaciā hārens, quo faciat nobis Cyprianum hęceticū, cuius
verba pro iure suo diuino, contra vitam eiusdem torquet.

SEPTIMO, Hiero, ad Euagriū, nec altera vrbis Rhomę, altera
totius orbis existimanda est ecclesia. Vide hunc audacem & im-
pium impostorem. D. Hiero, id agit ea epistola, qđ omnes Episco-
pi sunt æquales inter se, & p̄sbyteros eisdem, quos Episcopos esse.
Breuiter, hęc epistola, vel sola funditus euertit adulatoriū dogma Ec-
ciji de primatu papę, iuris diuini, ita, vt Lipsię per eandem a me peti-
tus, coactus sit cōfugere ad cōmentū distinctionis suę inter Aposto-
larū & regimē. Clare em̄ ibi dicit Hierony, Episcopū altero superi-
orem fieri potētia diuitiarū, nō sacerdotij dignitate. Eiusdem meriti
(inquit) est Episcopus Rhomę & Eugubij &c. Plane ergo pater, Ec-
cius hinc laruis aliud nō quęsiisse, quā vt illuderet simpliciti & ru-
dium animabus, & sancto Hierony, imponeret suas impias depra-
uatōes, dum ea allegat, quę maxīe contra eum pugnant. Sed neq;
quid velit possum diuinare, quando dicit, non est altera vrbis Rhomę,
altera totius orbis ecclesia. Hierony, sententia clara est, orbem et-
se maiorem vrbe, sicut ibi dicit ergo id festi in Rhoma, quod in no-
to orbe, cum sit vna ecclesia, nec Rhoma diuisa ab vniuersali ecclesia.
Eccius aut puluerulentas grāmatisarū scholas fastidiens, suasq; dia-
lecticas sequens, hoc vult. Nō est altera Rhomę, altera totius orbis
ecclesia, ergo papa est vicarius Christi, & princeps Episcoporum (nam
hanc suscepit probandam) Et cōsequētia est clara, si modo insanire il-
let, & phrenetico capite syllogizare. Aut forte hoc voluit, nō est eccle-
sia dicenda, quę non est sub Rhomana ecclesia: verum, hęc Eccius,
nō Hierony, dicit, immo Hierony, contrariū dicit, vide epistolam.

Quid ergo mirum, si sophisticę eiusmodi scriptorū disceptores,
prorius, nec sua, nec aliena intelligant cum, quicquid apprehenderit,
suis afforment somnijs, & contaminent ludibrijs?

Eundem Hierony, ad Damasum quoq; citat, sed nominatenus fac-
turus lectori simplici suspitionem de re, quę in Hiero, non habetur.
Nam id Eccius quærīt solum, vt qua potest arte, lectorem subuertat
potius, quā erudiat. Hieronymus ibi cum piscatoris successore loquit
se dicit, & Rhō, ecclesiam cōmendat, qđ nūq; sit hęcetica prauitate
contaminata, sitq; docente Christo supra petram ædificata, his dictis
Hierony, verissimis, Eccius addit aduerbium tantum, quasi hęc solē
Rhō, ecclesię cōueniant, quando Christus totam ecclesiam suam quę
nō est sola Rhomana) super petram ædificaturum se promittat. Ve-
rum, quid Eccio & Christo?

OCTAVO, Ambro, adducit ex decretis, nā nō vacat legere origē

nalta, nō habent hēreditate Petri, qui fidem Petri non habent. Obsecro, quis hęc ynq̄ negauit? An est altera fides Petri & Pauli & omnium Apostolorū? Aut altera fides Rhomanę ecclesię, & totius orbis? habet totus mundus fidem Petri, & Rhomanę ecclesię imo, quod Eccius miretur, Rho, ecclesia habet fidem meam. Quid ergo? habet fidem Petri, ergo Petrus est dominus omnium, iuxta noui huius dialectici regulas sed & prophetę in vet. test. habuerunt fidem Petri, sicut Paulus dicit. i. Cor. x. eandem escam manducauerunt, ergo fuerunt sub potestate Petri. Aut Eccio magistro hęretici fuerunt.

IAM si habere fidem Petri, est sub Petro esse quam fidem habet Petrus ipse, aut sub quo Petro erit ipse? Ita, si habere fidem Rhomanę ecclesię est sub Rhomana ecclesia esse, sub qua ecclesia est ipsa; an sub se ipsa, quia habet suam fidem?

CREDO te lector iam diu saturum esse, insulsissimarū istarū nęnarū Eccij, quas vides, quā sola grāmatica potuisset Eccio diluere, quā ridet dici vtilē ad sacrā scripturā magis, quā sua sordida phāta smata.

EVNDEM iterū allegat Typum Rho, ecclesię in omnibus sequimur & nos sane quantū ad fidem attinet. In alijs Ambrosius nō sequebatur. Nam sabbato nō ieiunabat cum Rho, ecclesię & habet illa eadem ecclesia Mediolanē, vsq; in diem hodiernum alium typum in ritibus, quā ecclesia Rhomana. Nihil ergo est fumus iste Eccianę loquacitatis. Sequimur typum Rho, ecclesię, ergo Rho, ecclesia est tu per omnes ecclesias. Sufficit, qđ Eccio ista probentur, qui nec dignus est melioribus duct rationibus, quia sponte errorem sequitur.

NONO, iterum Aug. in Rho, ecclesia semper Apostolicę cathedrę viguit principatus. Manhu: Eccij, Aug. ecclesiam Rhomanam habere dicit principatū Apostolicę cathedrę, qui & alibi, vt li. ij. c. viij. docet, Christi, ecclesias apostolicas, cęteris solet pręferre. Eccius vero de suo addens, Principatū apostolicę cathedrę, intelligit, principatū vniuersalis ecclesię, per cathedram, ecclesiam, per apostolicam, catholicā accipiens. nimirū, beneficio grāmaticę contemptę.

POST hęc dicit se omittere decreta, & bene facit, quia sunt cōtraria sibi ipsis. Nam ea, quę a sordidis Notarijs sunt cōsarcinata, definiunt pro Eccio. Quę autē a doctis pōtificibus, vt Pelagio, Gregorio, statuunt pro me, vt ostendi in resolutione mea nouissima.

Sed & conciliorū nomina recitat, quia nihil in ijs, pro sua sententia statutum est, excepto Constantiensi, quod tñ hic tacer quia nouit & ipsum esse dubium, immo contra se. Ego pro me habeo Nicenū & Aphricanum immo, sex prima & celeberrima, vt in disputatōe Lipsica videbitur. Nihil ergo quærīt Eccius nominū istorū cumulo, quā vt lectores idiotas & ignaros stupefaciat & illudat.

Cętera, quę ad hanc materiam pertinent, vide lector in resolutione (vt dixi) nouissima & disputatis Lipsicę.

ARTICVLVS QVARTVS.

Canones dixit institutos propter auariciam

C